

A9.5 Deliverable - Results from workshops available (report)

16.6.2025

BIODIVERSEA
for marine nature

LIFE20 IPE/FI/000020 LIFE-IP BIODIVERSEA

Sisällys

Summary.....	3
Yhteenveto.....	4
Sammanfattning.....	5
Ohjelma.....	6
Osallistujat	7
Ennallistamisasetuksen vaikutus hankkeiden työhön.....	8
Viestintä meriluonnon ennallistamisesta	12
Kokemukset meriluonnon ennallistamisesta	13
Pienryhmätyöskentely	13
Pienryhmien työn tulokset	15
Palaute	3
Fasilitaattorin rooli	4
Liite 1: Keskustelumuistiinpanot ensimmäisestä työpajapäivästä 1.4.2025	5
1a: Viestintä: Mitä mielestäsi kaikkien tulisi tietää meriluonnon suojelusta?	5
1c: Hankkeiden tulokulmia ennallistamisasetukseen: yhteinen keskustelu	10
HELCOM Protect Baltic, Anette Bäck, Metsähallitus	10
Rannikon pienvesien HELMI-hanke ja Biodiversa+-hanke, Leena Nikolajev-Wikström, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus.....	10
1d: Päivän koonti ja terveiset meriteemaryhmälle	11
Liite 2: Pienryhmien kokonaiset muistiinpanot toisesta työpajapäivästä 2.4.2025: haasteet, ratkaisut ja tarpeet	12
2a: Rannikon pienvesien (fladojen ja kluuvien) ennallistamisen vaikutusten arviointi.....	12
2b: Meriajokaspohjien ennallistaminen.....	14
3c: Ennallistamisen kustannusten ja hyötyjen arvioiminen	19
2d: Näkinpartaisleväpohjien ennallistaminen	21
2e: Paikkatietoaineistot ja mallinnus.....	23
2f: Maanomistajat mukaan.....	25

Summary

As part of the LIFE-IP Biodiversea project, a workshop for experts in marine nature restoration was held in Turku on April 1–2, 2025.

The aim of the workshop was to bring together professionals working in marine restoration, to collect and exchange experiences, and to jointly identify effective solutions. Additionally, the workshop aimed to share information about restoration measures and to identify development needs and synergies between different actors.

The goal of the first day, 1st of April 2025, was to create a shared understanding of who we are and what we do, how the EU Nature Restoration Regulation affects our work, and how our efforts can best support its future implementation.

The goal of the second day, 2nd of April 2025, was to work together to identify opportunities for marine restoration, address challenges, and identify areas for possibilities for collaboration.

The results of the workshop will be incorporated into the project’s final outputs: a restoration plan and a restoration handbook.

Stakeholder event in figures

135 invited

70 attendees

6 theme groups

9 projects

2 days

Rating 3,3 / 4,0

5 organisers

Yhteenveto

LIFE-IP Biodiversea-hankkeen puitteissa järjestettiin meriluonnon ennallistamisen asiantuntijoille suunnattu työpaja 1.-2.4.2025 Turussa. Työpajan tavoitteena oli tuoda meriluonnon ennallistamisen parissa työtä tekevät asiantuntijat yhteen, kerätä ja vaihtaa kokemuksia meriluonnon ennallistamisesta ja yhdessä tunnistaa toimivia ratkaisuja. Lisäksi työpajan tarkoituksena oli jakaa tietoa sekä tunnistaa kehitystarpeita ja toimijoiden välisiä synergioita.

Ensimmäisen päivän 1.4.2025 tavoitteena oli muodostaa jaettu tilannekuva siitä, keitä olemme ja mitä teemme työksemme, miten ennallistamisasetus vaikuttaa työhömmme ja miten työmme voi parhaiten tukea tulevaa ennallistamisasetuksen toimeenpanoa.

Toisen päivän 2.4.2025 tavoitteena oli työskennellä yhdessä meriluonnon ennallistamisen mahdollisuuksien tunnistamiseksi, haasteiden ratkaisemiseksi ja yhteistyön paikkojen tunnistamiseksi.

Työpajan tulokset sisällytetään hankkeen lopputuotteena tehtävään kunnostussuunnitelmaan ja -käsikirjaan.

Sidosryhmätilaisuus lukuina

135 kutsuttua

70 osallistujaa

6 teemaa pienryhmissä

9 hanketta

2 päivää

Arvosana 3,3 / 4,0

5 järjestäjää

Sammanfattning

Inom ramen för LIFE-IP Biodiversea-projektet ordnades en workshop för experter inom restaurering av havsnatur den 1–2 april 2025 i Åbo.

Syftet med workshopen var att föra samman experter som arbetar med restaurering av havsnatur, samla och utbyta erfarenheter och identifiera fungerande lösningar tillsammans. Dessutom syftade workshopen till att sprida information om åtgärder samt identifiera utvecklingsbehov och synergier mellan aktörer.

Målet för den första dagen, den 1 april 2025, var att skapa en gemensam ögonblicksbild av vilka vi är och vad vi arbetar med, hur restaureringsförordningen påverkar vårt arbete och hur vårt arbete bäst kan stödja den framtida tillämpningen av förordningen om återställande.

Målet för den andra dagen, den 2 april 2025, var att arbeta tillsammans för att identifiera möjligheter till restaurering av havsnatur, ta itu med utmaningar och identifiera områden för samarbete.

Resultaten av workshopen kommer att införlivas i den restaureringsplan och manual som kommer att vara projektets slutprodukt.

Evenemanget i siffror

135 inbjudna

70 deltagare

6 teman i smågrupper

9 projekt

2 dagar

betyg 3,3 / 4,0

5 organisatörer

Ohjelma

Tiistai 1.4.2025

11.00 Tervetuloa työpajaan - Tilaisuuden avaus ja IP-LIFE Biodiversea-hankkeen tavoitteet / Susanna Relander, Metsähallitus - Biodiversea-hankkeen ennallistamiskokonaisuus ja työpajan tavoitteet / Anette Bäck, Metsähallitus, Sanna Kuningas, LUKE, Sonja Salovius-Lauren, Åbo Akademi - Esittäytyminen: keitä olemme ja mitä teemme työksemme? 12.30 Lounas - Ennallistamisasetus ja tiedon tarpeet / Penina Blankett, YM - Hankkeiden tulokulmia ennallistamisasetukseen - LUOMERI, ENSUMER ja KASMERI / Louise Forsblom, SYKE - Protect Baltic / Anette Bäck, Metsähallitus - Rannikon pienvesien HELMI-hanke ja Biodiversa+ / Leena Nikolajev-Wikström, EPO ELY Kahvit - minimessut - Päivän koonti ja terveiset ennallistamisasetuksen meriteemaryhmälle 16.00 Ohjelma päättyy	11.00 Välkommen till workshopen - Öppning och mål för IP-LIFE Biodiversea-projekt / Susanna Relander, Forststyrelsen - Biodiversea projektets koncept för restaurering och mål för workshopen / Anette Bäck, Forststyrelsen, Sanna Kuningas, LUKE, Sonja Salovius-Lauren, Åbo Akademi - Deltagarna presenterar sig: vem är vi och vad gör vi? 12.30 Lunch - Informationsbehov i samband med förordningen om restaurering av natur / Penina Blankett, Miljöministeriet - Projekternas perspektiv på förordningen - LUOMERI, ENSUMER och KASMERI / Louise Forsblom, SYKE - Protect Baltic / Anette Bäck, Forststyrelsen - Kustnära skyddade vattenområdenas HELMI och Biodiversa+ / Leena Nikolajev-Wikström, NMT-centralen i Österbotten Kaffe - projekten presenterar sig - Sammanfattning av dagen och hälsningar till den marina temagruppen 16.00 Avslutning av dagens program

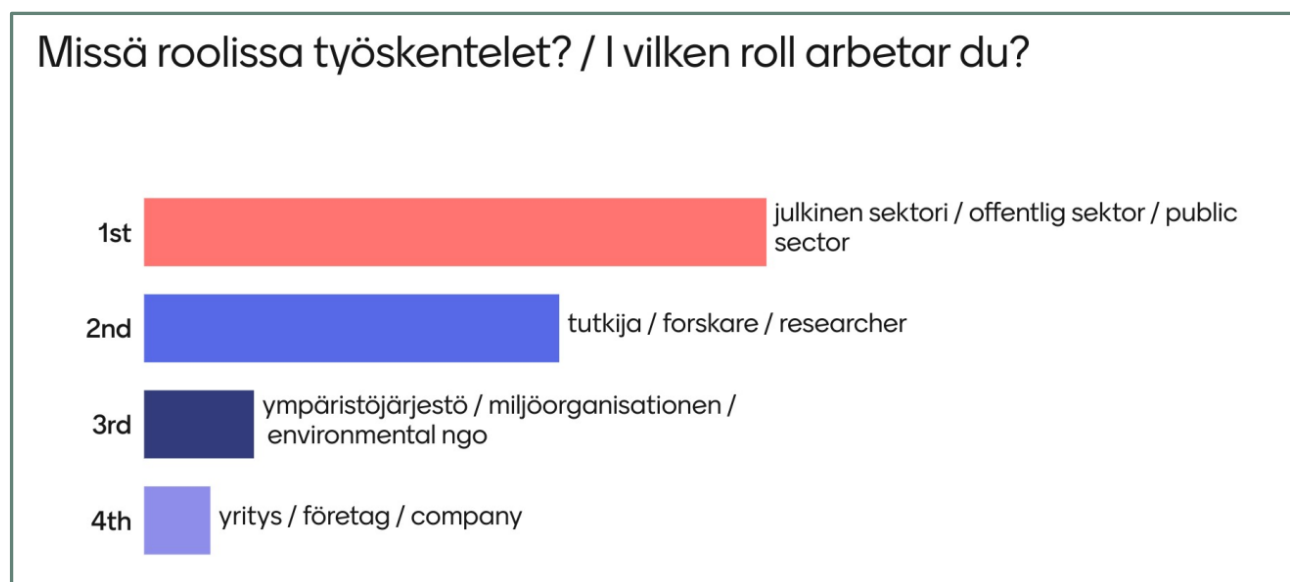
Keskiviikko 2.4.2025

9.00 Ohjelma alkaa - Hankkeiden kokemuksia ennallistamisesta - SeaMoreEco-hankkeen puheenvuoro / Claes Lönnblad-Björkholm ja Eveliina Lampinen, Pohjois-Pohjanmaan ELY - Research on charophyte meadow restoration prerequisites / Henna Raitanen ja Roxana Preston, Åbo Akademi University - Katsaus meriajokaspohjien ennallistamiseen ja suojeluun / Fiia Haavisto ja Joni Koskikala, Metsähallitus - Pienryhmätyöskentely, 1. kierros 11.15. Lounas - Pienryhmätyöskentely, 2. kierros - Pienryhmien purku ja synteesi työskentelystä Kahvit - Päivän koonti ja terveiset Biodiversea-hankkeelle 15.00 Työpaja päättyy	9.00 Programmet startar - Projekterfarenheter om restaurering av natur - SeaMoreEco-projektens erfarenheter / Claes Lönnblad-Björkholm och Eveliina Lampinen, NMT-centralen i Norra Österbotten - Research on charophyte meadow restoration prerequisites / Henna Raitanen och Roxana Preston, Åbo Akademi - Översikt över restaurering och skydd av ålgräsbeklädda bottenar / Fiia Haavisto och Joni Koskikala, Forststyrelsen - Smågruppsarbete, 1. omgång 11.15 Lunch - Smågruppsarbete, 2. omgång - Sammanfattning av diskussionerna i smågrupper Kaffe - Uppföljning och hälsningar till Biodiversea-projektet 15.00 Workshopen avslutas

Osallistujat

Työpaja järjestettiin kutsuvierastilaisuutena suomeksi ja ruotsiksi. Osallistuminen oli osin mahdollista myös englanniksi.

Osallistujia oli 70 ja he edustivat laajasti suomalaista meriluonnon tutkimusta, ympäristöjärjestöjä, viranomaisia ja kunnostustoimia tekeviä yrityksiä. Tilaisuuteen osallistuivat Pohjois-Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Kaakkois-Suomen ELY-keskukset, Varsinais-Suomen liitto, Västerbottenin lääninhallitus, Turun Ammattikorkeakoulu, John Nurmisen Säätiö, WWF Suomi, Baltic Sea Action Group, Suomen ympäristökeskus, Geologian tutkimuskeskus, Helsingin yliopisto, Helsingin kaupunki, Turun kaupunki, Valonia, Alleco ja Sweco sekä ympäristöministeriö, Luonnonvarakeskus, Åbo Akademi ja Metsähallituksen luontopalvelut.

Osallistujilta kerättiin ennakkokyselyllä odotuksia ja tarpeita työpajatyöskentelyyn liittyen sekä tietoa heidän työssään keskeisistä lajeista ja luontotyypeistä.

Ennallistamisasetuksen vaikutus hankkeiden työhön

Ennallistamisasetus on osa EU:n ja Suomen biodiversiteettistrategiaa, joka keskittyy luonnon monimuotoisuuden suojelemiseen ja ennallistamiseen. EU:n ennallistamisasetus toimeenpannaan Suomessa kansallisella ennallistamissuunnitelmalla. Kansalliseen ennallistamissuunnitelmaan kootaan keinot, joilla vastataan EU:n ennallistamisasetuksen vaatimuksiin Suomessa. Suunnitelman toimia valmistellaan avoimesti ja suunnitelmassa sovitetaan yhteen ennallistamistavoitteet, vaikutukset elinkeinoille ja Suomen yritysten kilpailukyky.

EU:n ennallistamisasetuksen kansalliseen toimeenpanoon on asetettu kansallinen ohjausryhmä ja useita teemaryhmiä, joiden tehtävänä on seuraavan kahden vuoden aikana valmistella keinoja, joilla ennallistamisasetuksen vaatimuksiin vastataan Suomessa. Meriluonnon ennallistamisen osalta suunnittelutyöstä vastaa työhön nimetty meriteemaryhmä.

LIFE-IP Biodiversea-hanke on strateginen LIFE-hanke, jolla vastataan biodiversiteettistrategian tavoitteisiin meriympäristön osalta. Meriluonnon ennallistamiseen liittyen hankkeessa edistetään merellisten lajien elinympäristöjen ja luontotyyppien ennallistamista ja kunnostamista Suomen rannikkoa koskevalla kunnostussuunnitelmalla. Hankkeen meriluonnon ennallistamistyöpajassa tuotiin yhteen eri hankkeiden edustajia ja meriteemaryhmän asiantuntijoita keskustelemaan ennallistamisasetuksen kansallisesta toimeenpanosta ja hankkeiden osuudesta käytännön toteutuksessa.

Teemaan liittyen työpajassa haastateltiin ympäristöministeriön edustajaa, ympäristöneuvos Penina Blankettia. Osallistujille lähetetystä ennakkokyselystä nousivat esiin seuraavat kysymykset (litteroidut vastaukset kysymyksiin liitteessä 1b):

- Miksi meriluonnon ennallistaminen kannattaa?
- Mitä ennallistamisella tarkoitetaan ja miten se liittyy vesien ja merenhoidon toimenpiteisiin?
- Mistä tunnistaa, milloin meriluonto vaatii ennallistamista ja milloin saavutettu tila on riittävän hyvä, entä milloin ennallistamisen kustannukset ja sillä saavutettava hyöty ovat tasapainossa?
- Miten ennallistamisasetuksen tavoitteet käytännössä toteutetaan Suomessa?
- Millaista yhteistyötä Ruotsin ja Viron kanssa aiotaan tehdä?
- Miten ennallistamisen seuranta toteutetaan ja vaikuttavuutta arvioidaan?

Ensimmäisenä päivänä kansallisen ennallistamissuunnitelman lisäksi käytiin läpi meriluonnon ennallistamiseen liittyvät LIFE-IP Biodiversea -hankkeen toimenpiteet. Lisäksi hanke-

esittelyissä kuultiin Suomen ympäristökeskuksen hankkeiden (Luomeri, Ensumer ja Kasmeri) tavoitteet ja työn linkit ennallistamissuunnitelmaan ja Itämeren laajuiset toimenpiteet HELCOM Baltic Protect -hankkeessa. Lisäksi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen edustaja esitteli kansallisen HELMI-ohjelman pienvesiä koskevan työn ja Biodiversa+-hankkeen näkökulmia ennallistamisasetukseen.

Päivän päätteeksi laadittiin työlähete ennallistamissuunnitelman meriteemaryhmälle keskustelemalla ja keräämällä osallistujien toiveita kirjallisesti.

Mitä toiveita haluat esittää meriteemaryhmälle? / Hurdana önskemål har du till temagruppen marin natur?

Pitäkää yhteyksiä ruotsiin! Autetaan tosiamme tässä työssä :)

Säännöllisiä tapaamisia meidän asiantuntijoiden kanssa, jotta ruohonjuuritason tietotaito saadaan hyödynnettyä.

Teette hyvää työtä! Lisää melua ja painetta meriluonnon puolesta poliittisiin prosesseihin

Jatkakaa hyvää työtä!

Yhteistyön rakentaminen Viroon ja Ruotsiin

Koittakaa saada ainakin muutama konkreettinen toimenpide sovittua, ja niille selkeät tavoitteet, vaikka kyseessä onkin vasta suunnitelma. Voisiko osana suunnitelmaa olla myös jonkinlainen pilotti?

Ollaan tietoisia toistemme tekemisistä

Paljon sidosryhmäyhteistyötä

Ketterät ja riittävät rahoitusmekanismit toteutuksen tueksi

Valitkaa hyviä kunnostuskohteita, millä voidaan parhaiten edistää luonnon monimuotoisuutta. Tsemppiä ennallistamissuunnitelman kanssa!

Eri tahoilla (hankkeissa ja muuten) tuottavan tiedon kerääminen yhteen

Paljon yhteistyötä ja mahdollisuuksien mukaan myös live-tapaamisia

Älkää unohtako pohjoisia merialueita

Tärkeää tehdä paljon viestintää tulevista onnistumisista!

Suunnitelman tulisi edellyttää myös konkreettisia toimenpide-ehdotuksia ja vaihtoehtoja

Politikot meriluonnon puolelle.

Onko ennallistamisen ja kompensaaion väliset pelisäännöt tai juridiikat selkeät?	Kommunikation om våra hisroriska riktlinjer kring jord- och skogsbruk samt åtgärder i havet. Många har inställningen att "så här har vi alltid gjort och det har fungerat". Belys problemen där.	Mahdollisemman konkreettinen suunnitelma, voidaan parantaa sen mukaan kun tulee lisää tietoa	Hankkeiden ja eri toimijoiden välistä säännöllistä tiedonvaihtoa, osaamisen ja tiedon jakamista.
Selkeä toimintasuunnitelma ennallistamisasetuksen toimeenpanosta.	Parempi vedenlaatu on avain vesiluonnon palautumiseen, muistakaa tämä	Seuranta toivoisin korostettavan, muuten on vaikeaa oikeasti kehittää menetelmiä toimiviksi	Valuma-alueiden huomionti
Seurannan suunnittelussa on pääasia mennä tarvittava data edellä. Mutta jos on valinnanvaraa, voi myös miettiä, onko jokin tapa kerätä sitä helpompi/halvempi. Kyllä te osaatte!	Tietoaaukkojen täyttäminen ensiksi, mitä tietoa vielä tarvitaan ja miten se saadaan?	Pysyvämpi rahoitus ennallistamiselle	Paikallinen toimenpidekohtainen seuranta!
Onko yhteistyötä EU kunnostusasetuksen jokiteemaryhmön kanssa?	Muistakaa myös merialuesuunnittelun tarpeet.	Valuma-alueelähtöisyyttä ei voi korostaa liikaa	Muistakaa sisällyttää nuoria meren- tutkijoita/toimijoita työntekoon ja antamalla heille osallistumismahdollisuuksia
Porkkanoiden aika alkaa olla ohi. Haitanaiheuttajat maksamaan.			

Tilaisuuteen osallistuneet meriteemaryhmän jäsenet (Penina Blankett, YM, Anu Riihimäki, Metsähallitus, Jaakko Haapamäki, Suomen ympäristökeskus ja Sanna Kuningas, Luonnonvarakeskus) vetivät yhteen osallistujien odotuksia ennallistamisasetuksen kansalliselle toimeenpanolle:

- Kunnostushankkeissa tehdään paljon työtä, joka vastaa ennallistamisasetuksen vaatimuksiin.
- Seurannan suunnittelu on tärkeä kehityskokonaisuus ja siinä tulisi huomioida käynnissä olevat seurannat sekä hankkeissa kehitettävät seurantamenetelmät ja hankkeiden ja ohjelmien väliset synergiat.

- Vedenalaisen monimuotoisuuden inventointiohjelma eli Velmu on merkittävässä roolissa, sillä se tarjoaa tärkeää taustatietoa vedenalaisesta luonnosta merialueella.
- Suomessa on paljon meriosaamista. On tärkeää ylläpitää keskustelua ja vuoropuhelua tekijöiden kesken, jotta tieto siirtyy hankkeiden välillä.
- Suomi on hyvässä asemassa suhteessa muihin maihin, kun ennallistamisasetuksen toimeenpano alkaa, sillä työtä on tehty jo paljon.
- Meriteemaryhmä tekee suunnitelman siitä, miten ennallistamisasetukseen vastataan. Osa valinnoista on kuitenkin poliittisia.

Viestintä meriluonnon ennallistamisesta

LIFE-IP Biodiversea -hankkeessa tavoitteena on toteuttaa merkityksellistä, vaikuttavaa ja kiinnostavaa viestintää, jonka avulla lisätään kohderyhmien tietoisuutta Itämeren monimuotoisuuden merkityksestä sekä suojelun vaikutuksista luontoon ja ihmisiin. Tavoitteena on lisätä Itämeren suojelumyönteisyyttä eri toimijoiden keskuudessa.

Ennallistamisasetuksen valmisteluvaihe EU:ssa herätti jäsenvaltioissa paljon huomiota ja sai osakseen myös negatiivista julkisuutta. Hankkeessa ja meriteemaryhmässä on todettu, että viestintään meriluonnon ennallistamisesta tarvitaan yhteisiä tavoitteita ja ydinviestejä. Työpajassa kerättiin asiantuntijoiden näkemyksiä siitä, mitä kaikkien suomalaisten tulisi tietää meriluonnon ennallistamisesta (vastaukset kootusti liitteessä 1a). Osallistujien näkemyksissä korostuivat:

- Positiiviset viestit Itämeren luonnosta, toivo ja tulevaisuususkon luominen
- Tiedekasvatuksen, asennekasvatuksen ja pitkäjänteisen työn merkitys
- Meriluonnon suojelun merkityksen ja käytäntöjen avaaminen, jotta meriluonto tulee tutuksi ja sitä on helpompi arvostaa
- Pienien tekojen merkitys ja se, että merta voi suojella myös maalla
- Kohderyhmien huomioiminen: mitä kansalainen voi tehdä, entä poliitikko, viranomainen tai yrityksen edustaja?
- Itämeren heikentyneestä tilasta huolimatta monimuotoista meriluontoa löytyy yhä ja sitä kannattaa suojella

Kokemukset meriluonnon ennallistamisesta

Työpajan teeman mukaisesti toisena päivänä tavoitteena oli pureutua käytännön kunnostustoimenpiteisiin ja niiden kehittämiseen. Alustuksena kuultiin hankkeissa toteutettuja kunnostustoimia. Suomen ja Ruotsin välisen yhteistyöhankkeen, SeaMoreEcon toimenpiteistä kertoi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Ruotsin Västerbottenin lääninhallituksen edustajat. Esityksessä kuultiin Merenkurkussa tehdyistä vieraslajien poistoista sekä alkuperäisten lajien istutuksista, kasvatuksista ja elinympäristöjen kunnostuksista. Metsähallituksen luontopalvelut jakoi kokemuksia meriajokaspohjien kunnostamisesta Suomessa ja Åbo Akademi kertoi tutkimuksistaan näkinpartaispohjien kunnostamisen edellytyksistä. Tilaisuuden esitykset ovat saatavilla Biodiversea-hankkeen kotisivuilla (Biodiversea LIFE-IP – meriluonnon puolesta | Metsähallitus).

Pienryhmätyöskentely

Päivän työpajatyöskentelyssä tunnistettiin yhdessä kunnostamiseen liittyviä haasteita, ratkaisuja sekä ratkaisuihin liittyviä tarpeita, kuten rahaa, aikaa, yhteistyötä, osaamista tai viestintää. Teemaryhmiä oli kuusi, ja niiden teemat valittiin ennakkokyselyn perusteella. Työpajassa kukin osallistuja valitsi itselleen kaksi teemaa, joiden ryhmätyöskentelyyn he osallistuivat.

Pienryhmät, ensimmäinen kierros

- A. Rannikon pienvesien (fladojen ja kluuvien) ennallistamisen vaikutusten arviointi. Seurantaverkoston kehittäminen.
  - Pienryhmän vetäjät: Leena Nikolajev-Wikström, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Sanna Kuningas, Luonnonvarakeskus ja Anette Bäck, Metsähallitus
- B. Meriajokaspohjien ennallistaminen: eri toimijoiden kokemukset istutuspiloteista ja seurannan kehittäminen kohteille.
  - Pienryhmän vetäjät: Fiia Haavisto ja Anna Arnkil, Metsähallitus
- C. Sosioekonomiset vaikutukset: ennallistamisen kustannusten ja hyötyjen arviointi.
  - Pienryhmän vetäjät: Liisa Saikkonen ja Meri Lappalainen, Suomen ympäristökeskus. Ruotsinkielinen työskentely: Minna Näsman Akordi

Pienryhmät, toinen kierros

- D. Näkinpartaisleväpohjien ennallistaminen: eri toimijoiden kokemukset istutuksista ja tietopuutteiden tarkastelu.
  - Pienryhmän vetäjät: Irma Puttonen ja Sonja Salovius-Lauren, Åbo Akademi
- E. Paikkatietoaineistot ja mallinnus: ennallistamiskohteiden priorisointiin tarvittavien aineistojen ja tietotarpeiden kartoittaminen.
  - Pienryhmän vetäjät: Joni Koskikala ja Tytti Wärr, Metsähallitus. Ruotsinkielinen työskentely: Minna Näsman, Akordi

F. Maanomistajat mukaan: mallien ja toimintatapojen kehittäminen maanomistajien osallistamiseksi.

- Pienryhmän vetäjät: Anna Klemelä ja Anton Lehtinen, Baltic Sea Action Group

Pienryhmien työn tulokset

Pienryhmien kokemuksia kerättiin kolmen keskustelukysymyksen avulla. Ryhmäläiset tunnistivat yhdessä teemaan liittyviä haasteita, ratkaisuja ja tarpeita. Kukin pienryhmä työskenteli noin tunnin.

Ohje pienryhmien työskentelyyn / 60 min

Vetäjä toteaa työskentelyn otsikon ja alustaa aihetta hieman. / 10 min

- Käynnistää keskustelu pariporinoissa. / 10 min
- Avatkaa keskustelu: aluksi parit kertovat yhteiset huomionsa. Keskustelu jatkuu vapaana.
- Tarvittaessa vetäjä kehottaa puheliampia antamaan tilaa myös muille ja varmistaa kysymällä hiljaisimmilta, että he saavat mahdollisuuden osallistua.
- **Lopuksi:** tarkistakaa etenkin kohta 3 (tarpeet) ja sopikaa, kuka esittelee sen purussa. / 5 min

Kirjuri kirjaa keskustelun näkyville ja jäsentelee sen työskentelykysymysten alle.

Käsitelkää ryhmän aihetta yhteisenä tavoitteena ja käykää keskustelu sitä kohti pyrkimisen näkökulmasta.

Työskentelykysymykset

1. Mitä *haasteita* teeman tavoitteeseen liittyy?
2. Mitä *ratkaisuja* tunnistamme yhdessä?
3. Mitä *tarvitsemme* ratkaisuja varten? (esimerkiksi aikaa, rahaa, tietoa, yhteistyötä, osaamista, muuta, ...)

Olkaa mahdollisimman konkreettisia.

Työskentelyn purussa jaettiin kaikkien osallistujien kesken pienryhmien tunnistamat tarpeet, joiden pohjalta käytiin keskustelu yhteisistä tarpeista ja yhteistyön mahdollisuuksista.

Alle on koottu pienryhmissä asiantuntijoiden itse valitsemat tärkeimmät tarpeet ja ratkaisut. Yksityiskohtaisemmat työpajoissa esiin nousseet haasteet, ratkaisut ja tarpeet on esitetty liitteessä 2.

A. Mitä tarvitsemme rannikon pienvesien ennallistamisen arviointiin?

- Tarvitsemme selkeitä suunnitelmia seurantaa varten. Seurannalle tulee asettaa selkeät yhteiset tavoitteet.
- Seurannassa tulisi huomioida laajemmat kokonaisuudet eli tarvitaan ekosysteemitason tarkastelu.

B. Mitä tarvitsemme meriajokaspohjien ennallistamiseen?

- Tarvitsemme eri toimijoiden välistä tehostettua yhteistyötä uusien kunnostusmenetelmien, perustutkimuksen ja ennallistamisen vaikutusten arvioimiseksi. Ratkaisuna nähtiin yhteinen erillinen meriajokkaaseen keskittyvä laaja pitkäjänteinen hanke, jossa kullakin toimijalla olisi selkeä rooli yllä olevien toimien kehittämisessä ja toteutuksessa.

Tärkeimmät viestit ryhmästä:

- Meriajokaspohjien onnistuneen ennallistamisen edellytyksenä ovat toimenpiteet, jotka parantavat vedenlaatua. Avainasemassa ovat vesien- ja merenhoidon toimenpiteiden toteuttaminen.
- Edustavien meriajokasesiintymien suojelua tulisi tehostaa.

C. Mitä tarvitsemme ennallistamisen kustannusten ja hyötyjen arvioimiseen?

- Tarvitsemme lisää resursseja kustannusten ja hyötyjen arviointiin.
- Tarkempaa tietoa toimenpiteistä ja niiden vaikutusketjuista kustannusten ja hyötyjen arviointia varten.
- Hyvää viestintää kustannuksista, hyödyistä ja vaikutuksista.
- Säätelystä tarvitaan ja vapaaehtoisten toimenpiteiden rahoituksen juridinen pohja tulisi olla toimenpiteiden kustannusvaikuttavuudessa.
- Tarvitsemme myös rahoituksen seuranta.
- Suomessa on jo hyvä tietopohja kustannusten ja hyötyjen arviointiin ja niistä viestintään. Hyödynnetään tätä paremmin, vaikka se ei ole kaikilta osin täydellistä. Itämeren rehevöitymiskehityksestä huolimatta Suomessa löytyy edelleen arvokasta suojeltavaa meriluontoa. Viestinnässä tulisi tuoda tätä ja ennallistamisen hyötyjä laajemmin esiin.
- Tarvitsemme yritysten osallistamista ja hyviä ketjureaktioita. Otetaan käyttöön esim. vesivastuu, kompensaatiot ja sertifikaatit.

Yhteistä hyvinvointia tulisi vaalia yksityisten etujen sijaan. Yhden mielipide saattaa torpedoida hyvänkin aloitteen.

D. Mitä tarvitsemme näkinpartaisleväpohjien ennallistamiseen?

- Taustatietoa lajien ekologiasta, jotta olisi edellytyksiä ennallistamisen onnistumiselle. Perustutkimukseen tarvitaan resursseja.
- Uusia menetelmiä tulisi kehittää: esimerkiksi tulisi selvittää, voidaanko joitakin lajeja lisätä siemenistä. Uusien toimivien menetelmien ympärille voitaisiin kehittää kaupallista toimintaa.

- Tarvitaan lisätietoa alueista, joilta näkinpartaispohjat ovat hävinneet. Tässä voitaisiin testata esimerkiksi tiedon keräämistä paikallisilta vesialueiden käyttäjiltä.
- Geneettistä tutkimusta tarvitaan, jotta saadaan perustietoa lajien lisääntymistavoista ja populaatioiden eriytyneisyydestä.

E. Mitä tarvitsemme paikkatietoaineistojen ja mallinnuksen hyödyntämiseksi?

- Tarvitsemme tietoa lajien ja luontotyyppien luonnontilasta alueella ennallistamisen tavoitetilan määrittämiseksi niin lajiston kuin ympäristömuuttujien ja ihmispaineiden osalta.
- Historiallisten tietojen kokoamista esimerkiksi kalastajilta, arkistoista ja ilmakuvista ja niiden tehokasta ja innovatiivista hyödyntämistä. Yhtenä ratkaisuna nähtiin erillinen, historiallisten tietojen kokoamiseen ja jatkokehittämiseen keskittynyt hanke.
- Tehokas yhteistyö eri aineistoja keräävien ja hallinnoivien organisaatioiden välillä.

F. Mitä tarvitsemme maanomistajien saamiseksi mukaan?

- Pitkäjänteisyyttä, omistautumista ja resursseja maanomistajien kohtaamiseen. Maanomistajien osallistamiseen käytetty aika maksaa itsensä takaisin hankkeiden toteutuksessa.
- Järjestelmällisyys: joku järjestely siihen, että vältetään päällekkäistä työtä ja viestintää maanomistajille. Esimerkiksi saman alueen ennallistamisesta kiinnostuneiden eri toimijoiden samanaikaiset yhteydenotot aiheuttavat potentiaalisia väärinkäsityksiä maanomistajissa.
- Yhdenmukaista ja tavoitettavaa viestintää, jolla lisätään tietoisuutta ennallistamisen ja suojelun merkityksestä ja hyödyistä: mitä käytännössä saavutetaan. Luodaan luottamusta ja kasvatetaan hyvää mainetta yhteisöissä.

Keskustelu:

- Keskusteltiin mahdollisesta maanomistajille maksettavasta haittakompensaatiosta, joka voisi olla esimerkiksi rahallinen korvaus fladaan palautetusta kynnyksestä, joka estää veneilyn alueella. Tämä herätti hyvin paljon myös vasta-argumentteja ajatuksella, että luonnolle aiheutetusta haitasta ei tulisi tarjota rahallista korvausta kenellekään.

Pienryhmätyöskentelyn tuloksista Biodiversea-hanke poimi hankkeita yhdistäviksi tarpeiksi:

- Yhdenmukaiset toimintamallit kunnostushankkeiden tulosten seurantaan ja tuotetun tiedon jakamiseen.
- Projektiluontoisen työn jatkuvuuden vahvistaminen rahoituksen hakuvaiheesta alkaen.
- Resurssien yhdistämistarpeen isojen ja vaikuttavien hankkeiden saamiseksi.
- Viestintä, joka tavoittaa yhteiskunnan eri tasoilla toimivia vaikuttajia ja kansalaisia.

Palaute

Kokonaisarvosanaksi työpaja sai osallistujilta 3,3/4,0 asteikolla: This workshop...

- 4 = exeeded my expectations
- 3 = was well done
- 2 = could have been better
- 1= was waste of time.

Spontaaneissa suullisissa palautteissa osallistujat kiittivät työpajaa etenkin toimivasta ja selkeästä rakenteesta ja siitä, että keskustelulle oli riittävästi aikaa. Ennakkokyselyllä kerättyjen vastausten hyödyntämistä tilaisuuden toteutuksessa pidettiin onnistuneena.

Jatkossa toivottiin tilaisuuden tarkkaa ohjelmaa osallistujien tietoon 2–3 viikkoa etukäteen. Lisäksi pienryhmien vetäjille toivottiin jonkin verran vahvempaa tukea työskentelyn läpivientiin.

Avointa palautetta kerättiin myös kirjallisesti. Kirjallisessa palautteessa pidettiin hyvänä kasvokkain tapaamista, tilaisuuden rakennetta ja aikataulua, ”pöhinää” ja keskusteluja. Jatkossa lisää toivottiin työpajatyöskentelyä, kuten useampia pieniä etätyöpajoja, lisää konkretiaa, laajemmin osallistujia, enemmän vaihtelua esitysten ja työpajojen välillä sekä verkostoitua.

What to keep, what to drop, what to add in the next workshops?

12

16

Keep: Meet people face to face

-the discussions -having to opt out of so many topics - maybe jump mord between presentations and discussions?

Enemmän workshop-työskentelyä, niissä saadaan eniten aikaiseksi

More time to mingle. Some kind of cocktail event maybe?

Add: Longer time for workshops

Discussion

Hyvä työpaja, paljon pöhinää. Pienryhmätyöskentelylle olisi voinut olla enemmänkin aikaa.

Keep: rakenne ja aikataulu. Fasilitoinnit ja pienryhmät.
Drop:? Add: ehkä vielä laajemmin alan porukka. Esim. lisää yliopistoja

Discussion with smaller and larger groups

Olisi hyvä pitää myös useampia pienempiä (vaikka digitaalisia) workshoppeja/keskusteluja luontotyypeittäin ja restaurointityypeittäin. Ja kutsutaan sekä suomalaisia että ruotsalaisia. Esim laguuni

Well planned timetable

More time for workshops

Vielä lisää konkretiaa

Add: longer time to hroup work

Keep: Ilmavuus ja pitkät keskustelutauot. Enemmän aikaa myös ohjatuille keskusteluille. Mutta tosi hyvä työpaja kokonaisuutena!

Fasilitaattorin rooli

Työpajassa käytettiin fasilitaattoria, jonka tehtävänä oli suunnitella ja toteuttaa osallistujille ennakkokysely ja sen vastausten pohjalta työpajatyöskentely sekä vastata tilaisuudessa keskustelun kuljettamisesta suomeksi ja ruotsiksi. Tehtävään kuului myös tilaisuuden koko ohjelman suunnittelu yhdessä tilaajan kanssa sekä raportin laatiminen.

Tehtävässä toimivat Akordi oy:n asiantuntijat Irina Niinivaara ja Minna Näsman, ja suunnittelussa oli mukana myös Emma Luoma.

Akordi oy on erikoistunut avustamaan julkisten, usein ympäristöön liittyvien, suunnittelu-, politiikka- ja päätöksentekoprosessien osapuolia intressien yhteensovittamisessa.

Liite 1: Keskustelumuistiinpanot ensimmäisestä työpajapäivästä 1.4.2025

1a: Viestintä: Mitä mielestäsi kaikkien tulisi tietää meriluonnon suojelusta?

- On huomattavan paljon halvempaa suojella kuin jälkikäteen korjata vahinkoa kunnostamalla.
- Mitä meriluonnonsuojelu tarkoittaa? Viestinnässä pitäisi avata, mitä suojelu tarkoittaa vesialueiden osalta ja minkä tyyppistä suojelua on. Lisäksi tulisi avata suurelle yleisölle, mitä hyötyä meriluonnonsuojelusta on.
- Meriluonnonsuojelu lähtee maalta. Vedenlaatu on olennainen asia ja maalla tehtävien toimien vaikutus tässä asiassa täytyy tunnustaa.
- Kaikkien tulisi tietää, että Suomessa on monimuotoista meriluontoa. Toivoa ja suojeltavaa löytyy.
- Kerrotaan prosesseista, jotta ihmisille tulee kiinnittymispintaa mereen.
- Meriluonnonsuojelussa ei löydy nopeita helppoja ratkaisuja. Tarvitaan pitkäaikaista työtä ja sitoutumista, aikaa sekä rahoitusta.
- Veden pinta ei ole ekosysteemin raja. Se laajempi kokonaisuus ja toimenpiteissä tulisi huomioida sekä pinnan alainen että sen yläpuolinen luonto kokonaisuutena.
- Saaristomeri on ainutlaatuinen monella tapaa. Vielä löytyy tietotarpeita alueelta.
- Ensisijainen asia meriluonnonsuojelun edistämisessä on poliittinen tahtotila.
- Poliittinen tahto: esim. Helsingin kaupunki on sitoutunut suojelemaan 10 % vesialueesta. On helpompaa suojella asioita, joita tunnetaan ja arvostetaan - tietoa vedenalaisesta luonnosta tarvitaan ihmisten sitouttamiseksi meriluonnonsuojeluun ja toimenpiteiden toteuttamiseksi.
- Aina ei tarvita välttämättä suuria prosesseja/resursseja, toimet voivat helppoja ja yksinkertaisia. Kerrotaan, miten pienet toimet vaikuttavat meriluontoon.
- Tieto rannikon pienvesien kunnostamisesta on tärkeää. Tätä tehdään erityisesti EPO-ELYn alueella, mutta toimintaa ja viestintää tulisi laajentaa eri ELY-keskusten alueelle.
- Ratkaisukeskeisyys on tärkeää: viestitään ihmisille aktiivisesti, mitä he voivat tehdä. Mitä yksityiset henkilöt tai maanomistajat, kunnat, ELY-keskukset ja Metsähallitus ja muut organisaatiot voivat tehdä meriluonnonsuojelun eteen. Tulisi tarjota konkreettisia keinoja eri tahoille.

- Tulisi voida osoittaa talouden ja luonnon välinen kytkös. Tulisi osoittaa, mitä menetetään taloudellisesti, kun meri voi huonosti.
- Viestintään voidaan saada uusia ideoita nuorilta. Oma asenne positiivisemmaksi ja luottavaisemmaksi.
- Kouluvierailulla on huomattu, että uhanalaisten lajien suojelua pitää perustella oppilaille. Nuorten keskuudessa on havaittu Itämeriasioissa sekä positiivista ja negatiivista suhtautumista. Lasten ja nuorten osalta tulisi panostaa tiedekasvatamiseen ja myönteisten vaikutusten kautta toimintaan innostamiseen.
- Panostetaan viestinnässä konkreettisista toimista ja aktiivisesta tekemisestä kertomiseen.
- Viestinnän kohdentaminen paikallispolitiikoille/hallitukselle. Halutun kohderyhmän valinta on viestinnässä tärkeää.
- Positiivisten Itämeriuutisten nosto - ne menevät tällä hetkellä paremmin läpi mediassa. Toisaalta on huomattu, että jokavuotiset negatiivissävytteiset sinileväuutiset ovat olleet viestinnän keihäänkärki. Vastuullinen viestintä sisältää sekä positiivisia että negatiivisia uutisia. Negatiivisten uutisten yhteyteen voisi lisätä vinkkejä, miten asia voidaan parantaa/korjata, tai miten tilanne olisi voitu estää. Esimerkiksi Baltic Sea Action Group (BSAG) viestinyt positiivisesta näkökulmasta mm. tuottamalla tietoa siitä, miten hyvässä kunnossa merialue on verrattuna tilanteeseen, jossa mitään toimenpiteitä ei olisi toteutettu.
- Paikallislehtien toimittajat ovat todella kiinnostuneita tulemaan paikalle. Kuntiin voi olla yhteydessä, kun tekee alueella toimenpiteitä.
- Yksi haaste viestinnässä on se, että valtaosa kansalaisista todennäköisesti toivoo, että meren tila on hyvä, mutta merensuojelua ei välttämättä pidetä kovinkaan tärkeänä.
- Lisäksi haasteena nähtiin meriluonnonsuojelussa ja sen viestinnässä, että isot vaikeat päätökset jätetään tekemättä esimerkiksi valuma-alueilla.

1b: Ympäristöneuvos Penina Blankett (YM) haastateltavana: ennallistamisasetus

Miksi kannattaa ja pitää ennallistaa?

Ennallistaa tulisi, jotta myös tulevat sukupolvet voivat nauttia luonnosta. Ennallistamalla varmistamme ihmisille hyödykkeitä tarjoavat ekosysteemipalvelut, joita saadaan hyvinvoivasta merestä.

Mitä jos ei ennallisteta?

Jos meren tilaa ei paranneta, häviää merialueelta arvokasta luontoa, jota ei saada enää takaisin. On paljon kalliimpaa korjata vahinkoja jälkikäteen kuin ennakkoon estää luonnon heikentymistä vaalimalla ja suojelemalla.

Mitä ennallistamisella tarkoitetaan?

Ennallistamistoimien tavoitteena on palauttaa hävinnyt elinympäristö takaisin. Ennallistamista on sekä aktiivista että passiivista. Esimerkiksi suojelualueiden perustaminen on passiivista ennallistamista ja sillä pyritään estämään luonnon heikentyminen paineiden vähentämisen kautta. Aktiivinen ennallistaminen pitää sisällään alueella tehtäviä käytännön ennallistamistoimia.

Miten tukee vesien- ja merenhoidon toimenpiteitä?

Ennallistamisasetus tukee vesien- ja merenhoidon toimenpiteitä, koska se tuo juridisesti vahvemman velvoitteen toimenpiteiden toimeenpanolle. Vesien- ja merenhoidon toimenpiteiden toteuttamisen kautta vähennetään esimerkiksi roskaantumista, melua ja mereen päätyviä haitallisia aineita ja tätä kautta parannetaan meren tilaa.

Missä vaiheessa täytyy ennallistaa (huono ja hyvä tila)?

Ennallistamistoimenpiteissä tulee tarkastella toimien kannattavuutta (kustannushyötyanalyysi) ja ongelman juurisyitä. Yleensä merellä on useita tekijöitä, jotka vaikuttavat meren tilaan. Kansallisen kunnostussuunnitelman meriluonto-teemaryhmässä tarvitaan tietoa kentältä ja työssä hyödynnetään mm. EUNIS-luokitteluun perustuvaa luontotyyppitietoa. Kansallisen ennallistamistarpeen arvioimiseksi ensin määritellään mm. puutteellisesti tunnetut luontotyytit ja luontotyyppien joukosta tunnistetaan huonossa tilassa olevat.

Rehevöityminen ja sen eteen tehtävät toimenpiteet osana ennallistamistyötä?

Rehevöityminen on yksi keskeisin tekijä, johon tulee puuttua. Laajemmassa mittakaavassa rehevöitymisen hillitsemiseksi toimenpiteitä toteutetaan vesien- ja merenhoidon toimenpiteiden kautta. Lisäksi tapauskohtaisesti voidaan tunnistaa

alueita, joilla rehevöitymistä pystytään hillitsemään paikallisilla toimilla. Näiden alueiden tunnistamiseksi hyödynnetään myös LIFE-IP Biodiversea -hankkeen tuloksia.

Milloin kannattaa yrittää ennallistamista?

Ennallistamiseen voidaan ryhtyä, kun voidaan katsoa, että ihmispaineiden määrä alueella on sellaisella tasolla, että ennallistamistoimet voivat hyvällä todennäköisyydellä johtaa haluttuun lopputulokseen. Tämä vaatii toisinaan yhdessä pohtimista.

Miten saadaan toteutettua?

Ennallistamisasetuksen toimeenpanoon on perustettu meriteemaryhmä, joka laatii meriluonnolle oman suunnitelman siitä, miten asetusta toimeenpannaan. Suunnitelmassa kuvataan keinot, toimenpiteet ja määritetään indikaattorit, joilla seurataan toimien onnistumista. Lisäksi asetetaan tavoitetaso, mihin ennallistamisella pyritään. Suunnitelma menee poliittiseen tarkasteluun.

Kansallisen suunnitelman aikataulu ja tapahtumia:

Elokuussa 2026 komissioon arvioitavaksi.

5.6.2025 klo 9.30–11.30 yleisötilaisuus valmistelutilanteesta

Meriluontokokonaisuudesta webinaari syksyllä 2025

Yleisökysymykset

Koskeeko asetus vain liitteen II luontotyyppejä?

Asetus koskee lajeja ja luontotyyppejä laajemmin. Mukana mm. luonto- ja lintudirektiivien lajit ja luontotyyppit sekä meri- ja vesistrategiadirektiivin toimeenpano.

Miten yhteistyö ruotsalaisten ja virolaisten kanssa etenee/jatkuu?

Meriteemaryhmässä on nostettu tarve yhteistyölle ja asetuksen toimeenpano on ollut esillä keskustelussa mm. Itämeren suojelukomission Helcom biodiv-ryhmässä. Maat ovat vasta alkaneet työstämään suunnitelmia ja samanlaisia asetukseen liittyviä haasteita maiden välillä on tunnistettu. Tilannekatsaus maiden kesken on tulossa.

Mitkä toimet katsotaan ennallistamisasetuksen mukaisiksi toimenpiteiksi? Onko määrittely ylhäältä johdettu?

Tähän ei ole vielä näkemystä. Komissiolle raportoidaan toimenpiteistä, mutta käytännön toimeenpanosta ei ole vielä tietoa. Ensin laaditaan kansallinen suunnitelma ja vasta myöhemmin toimeenpanovaiheessa sovitaan, miten käytännössä tavoitteisiin päästään. Toimenpiteiden seuranta on keskeinen osa, jotta saadaan todettua, miten

toimenpiteet ovat onnistuneet. Nyt selvitetään myös, miten asetuksen toimeenpanon seuranta järjestetään. Lisäksi kokonaisuudesta viestiminen on tunnistettu tärkeäksi.

Ennallistamisasetuksen artiklan kohta 30-pinta-alat. Miten suhtaudutaan ravinnekuormituksen vähentämiseen: miten lasketaan pinta-aloja, jos esimerkiksi saadaan jokiympäristössä kuormitusta tulpattua?

Yleisen rehevöitymiskehityksen tulppaaminen ei suoraan tuo ennallistamiseen pinta-alaa, mutta helpottaa ennallistamista.

1c: Hankkeiden tulokulmia ennallistamisasetukseen: yhteinen keskustelu

HELCOM Protect Baltic, Anette Bäck, Metsähallitus

Hankkeessa laaditaan Itämerelle meriluonnon ennallistamisen toimintasuunnitelma (Restoration action plan) ja ennallistamisen työkalupakki (Restoration toolbox).

Missä meriluonnon ennallistamisen työkalupakki julkaistaan ja miten sitä tullaan tulevaisuudessa päivittämään?

Ennallistamisen työkalupakki julkaistaan Helcom:in sivuilla. Työkalupakin päivityksen suunnittelu sisältyy ennallistamisen toimintasuunnitelmaan ja sen yhteydessä mietitään päivityksen ajankohdat ja vastuut.

Pehmeät sedimenttipohjat - onko niihin liittyen tehty toimenpiteitä HELCOM:in hankkeessa?

Ei vielä, mutta tietoa eri valtioiden tekemästä työstä kerätään parhaillaan kyselyn avulla.

Kommentti: LIFE-IP Biodiversea -hankkeessa on julkaistu raportti merialueen aktiivisista kunnostustoimenpiteistä Suomelle. Tässä paljon synergioita Helcom:in työkalupakkiin.

Rannikon pienvesien HELMI-hanke ja Biodiversa+-hanke, Leena Nikolajev-Wikström, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Biodiversa+-hankkeessa on tilattu konsulttityönä kooste seuranta-aineistosta. Mitä tämä aineisto pitää sisällään?

Koosteen aineistossa on toistaiseksi seurantaloggereilla (lämpötila, vedenkorkeuden vaihtelu ja veden suolapitoisuus) mitattua aineistoa. Selvityksessä ei ole mukana kasvillisuus- tai pohjaeläinaineistoa.

Kalastokunnostusten seurannan osalta tarvitaan useamman vuoden seurantajakso. Voidaanko ajallista seurantaa keventää vertaamalla kunnostetun kohteen poikastuottoa valittuun luonnontilaiseen referenssikohteeseen?

Kevään kehittyminen vaikuttaa hyvin paljon kalojen poikastuottoon, joten seuranta-aineistoa pitäisi olla joka tapauksessa useammalta vuodelta.

Onko tunnistettu joitakin lajistoon liittyviä tavoitteita?

Ei ole, mutta näitä pyritään tunnistamaan.

1d: Päivän koonti ja terveiset meriteemaryhmälle

Tilaisuuden fasilitaattorit Irina Niinivaara ja Minna Näsman vetivät yhteen käytyä keskustelua ja esityksiä: Meriluonnon ennallistamiseen liittyvää toimintaa viedään eteenpäin paljon hankkeiden voimalla. Niiden avulla saadaan rahaa toimintaan, mutta hankemaisen työskentelyn takia työssä on osin päällekkäisyyttä ja epäjatkuvuutta. Jatkuvuutta työhön tuovat aihealueen parissa työskentelevät ihmiset.

Meriteemaryhmän edustajien kommentteja tilaisuudessa:

- Paljon tehdään jo työtä, joka vastaa ennallistamisasetukseen. Ennen varsinaisia ennallistamistoimenpiteitä on kuitenkin vielä paljon tehtävää ja ratkaistavaa. Ryhmällä on kuitenkin luottavainen olo, että tarvittavat asiat asetukseen liittyen saadaan tehtyä.
- Velmu-projekti auttaa paljon, sillä se tarjoaa taustatietoa, jonka pohjalta ennallistamissuunnitelmaa voidaan lähteä laatimaan. Suomessa on paljon osaamista ja työtä keskeisesti tukee keskustelu ja vuoropuhelu asiantuntijoiden kesken. Hankkeiden välinen tiedon siirtäminen ja tiedonkulku on hyvin tärkeää. Työ jatkuu vuoden 2026 jälkeenkin ja tärkeää tehdä yhteistyötä myös tulevaisuudessa.
- Seurannan suunnitteluun tulee kiinnittää huomiota.
- Teemaryhmä tekee suunnitelman siitä, miten ennallistamisasetukseen vastataan, mutta suunnitelman lopullinen muoto ja toimeenpano vaatii poliittisia päätöksiä.
- Suomi on hyvässä asemassa suhteessa muihin maihin, kun ennallistamisasetuksen vaatimuksia toimeenpannaan, sillä työtä aiheen parissa on tehty jo paljon.

Liite 2: Pienryhmien kokonaiset muistiinpanot toisesta työpajapäivästä 2.4.2025: haasteet, ratkaisut ja tarpeet

2a: Rannikon pienvesien (fladojen ja kluuvien) ennallistamisen vaikutusten arviointi

Haasteet

Ovatko nykyiset seurantamenetelmät riittäviä? Puuttuuko menetelmistä jotakin?

- Kasvillisuusseurannat olisi hyvä sisällyttää seurantaan, vaikka kunnostaminen ei koskisi juuri kasvillisuuden poistoa. Suojaisat näkinpartaisniityt ovat nykyisin luonnonsuojelulain piirissä, eli näkinpartaiset pitäisi kohteilla ainakin selvittää.
- Vesilain 11 §:n mukaiset alle 10 hehtaarin kohteet, jotka ovat luonnonsuojelulain piirissä: kasvillisuuden kartoittaminen ja seurannan huomioinen näissä kohteissa, on erityisen tärkeää.
- Lämpötilaloggerit – veden lämpötilan seuranta kluuvijärvissä asentamalla loggerit kohteen ulko- ja sisäpuolelle.
- Tulevaisuuden näkymät tulisi huomioida kohteella. Seuranta tulisi suunnitella esimerkiksi ilmastonmuutos huomioiden. LIFE-IP Biodiversea -hankkeessa tuotetaan tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista - onko tuloksia mahdollista huomioida hankkeen seurannan kehittämisessä?
- Kalaston osalta seurantaa olisi hyvä mahdollisuuksien mukaan jatkaa muutama vuosi kunnostuksen jälkeen.
- Sedimentin laatu ja siemenpankin laatu sedimentissä esimerkiksi jää usein huomiotta. Sedimentin tutkimus on usein kuitenkin todettu liian kalliiksi.
- Rahoitus asettaa rajat seurannalle. On hyvin tärkeä tunnistaa tärkeimmät tekijät, joita seurataan. Osittain seurantaparametrin määrittää kunnostuksen tavoite. Seurannan suunnittelussa pitäisi pyrkiä toteutuksen standardointiin.
- Haasteena nähtiin mahdollinen tekijöiden vaihtuvuus, minkä takia seurantaan ja sen kehittämiseen ei löydy jatkuvuutta.
- Onko tarpeen seurata vieraslajien määriä?
- Lepakot voivat olla hyviä indikaattoreita hyönteisistä. Passiividetektoreilla on helpohko seurata lepakkoja.

Ratkaisut

Mitä seurantamenetelmiä lisää? Miten parannetaan nykyisiä menetelmiä?

- Merialuekohtainen ”referenssifladapankki”. Pyritään tunnistamaan ryhmä edustavia kohteita merialueittain ja toteuttaa näillä seurantaa pidemmällä aikavälillä.
- Tarvitaan tietopankki, josta löytyy kootusti tiedot mm. hankkeissa tehdyistä toimista ja seurannoista. Tulisi ratkaista, missä tietopankki julkaistaan. Vastaako Biodiversa+-hanke osittain tähän?
- Selvitetään, miten Meriverkkoa voisi hyödyntää tiedonvaihdon foorumina seurantaan liittyen.
- Pohditaan, onko rahoitukseen mahdollista sisällyttää lyhyille hankkeille hankerahaa seurannan jatkamiseen.
- Kasvillisuuden seurantaan on Biodiversa+-hankkeessa olemassa kartoituslomake. Tämä tulisi ottaa käyttöön maastokohteilla ennen ja jälkeen kunnostuksen. Huomioiden vuosien välinen vaihtelu kasvillisuudessa: ideaalitulanteessa seurantaa tulisi toteuttaa muutama vuosi.

Tarpeet

- Selkeitä suunnitelmia seurantaa varten tarvitaan. Tässä avainasemassa on ennallistamistoimenpiteiden tavoitteiden asettelu.
- Seurantaan tarvitaan kokonaisuuksien huomiointia eli ekosysteemitason tarkastelua.

2b: Meriajokaspohjien ennallistaminen

Haasteet

- Meriajokkaalle soveltuvien istutuspaikkojen valinta/löytäminen on vaikeaa. Suomessa on heikosti historiallista tietoa esiintymisalueista. Sopivien istutuskohdeiden löytäminen on avainasemassa istutusten menestymisen kannalta.
- Ennallistamisasetuksen edellyttämät pinta-alatavoitteet ovat haastavia huomioiden meriajokkaan nykyiset istutustavat ja -volyymit. Miten toimintaa voidaan kasvattaa?
- Suomessa jääkausi on vaikuttanut meriajokkaalle soveltuvien elinympäristöjen määrään ja laajuuteen. Niitä on niukasti ja alueet pieniä, joten lajin luontainen levinneisyys on laikuttaista/hajanaista. Lähtökohdat ovat vaikeat ennallistamistoiminnan lisäämiseksi.
- Olosuhteet meriajokkaan esiintymisalueilla ja potentiaalisilla istutusaluilla muuttuvat nopeasti rehevöitymiskehityksen ja sen myötävaikuttaman ajalehtivien rihmalevien muodossa.
- Lähdepopulaatiot: Meriajokasniityt Suomessa ovat enimmäkseen klooneja. Mikä on niiden sopeutumiskyky? Kuinka suuri lähdepopulaation pitäisi olla, jotta se kestäisi korjuupaineen?
- Lähdepopulaatiot: Puutteellinen tieto lajin sopeutumiskyvyistä esim. eri lämpötiloissa.
- Käsien istuttaminen on aikaa vievää ja työlästä.
- Suomessa vähäisesti kokemusta erilaisista istutusmenetelmistä, esim. niittyjen siirtoistuttaminen ns. niitystä otettujen palojen avulla. Tulisiko uusia istutusmenetelmiä testata laajemmin?
- Pitkäkestoisen seurannan (myös potentiaalisilla istutusalueilla ennen istutuksia), resurssien ja rahoituksen puute.
- Meriajokaspohjat saatiin luonnonsuojelulain piiriin (64 §): lähdepopulaatioiden hyödyntäminen vaatii jatkossa enemmän työtä lupaprosessien parissa.
- Meriajokaspohjien ennallistamisessa on yhä tietopuutteita ja avoimia tutkimuskysymyksiä kuten: mitkä ovat onnistuneen istutuksen edellytykset? Mikä on onnistuneen ennallistamisen aikajänne; yksi vuosi, useita vuosia? Kuinka valon vaikutusta mitataan tehokkaasti?
- Kuinka paljon laji sietää esim. ajalehtivaa levää tai rakkohaurua? Melko sietokykyinen laji, mutta nykyiset olosuhteet ja useat stressitekijät ovat kohtalokkaita. Monet

ympäristötekijät vaikuttavat lajiin. Sopivia substraatteja esiintyy Suomessa niukasti, ja laji kärsii jo rehevöitymisestä.

- Suurin osa meriajokaspohjista on suojelualueiden ulkopuolella, joten yksityisten maa- ja vesialueiden omistajilla on suuri rooli lajin säilyttämiseksi.

Ratkaisut

- Suomessa tulee löytää omat menetelmät ja ratkaisut meriajokkaan menestykkääksi ennallistamiseksi, muiden maiden menetelmät ja kokeilut eivät välttämättä sovellu lajin levinneisyyden reunamilla.
- Ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan rahaa ja aikaa: mm. ennallistamismenetelmien tehokkuuden kehittäminen, verkoston kasvattaminen ja eri tutkimuskysymyksiin vastaaminen.
- Tarve perustaa Suomessa meriajokkaan ennallistamistöitä toteuttavien yhteistyöverkosto. Euroopassa on European Eelgrass Restoration Alliance (ESRA) ja verkoston kautta saataisiin tietoa kansainvälisestä toiminnasta.
- Mittakaavaltaan erilaisten istutuskokeilujen myötä voidaan mitata paremmin toimenpiteiden tehokkuutta. Yhteistyö menetelmävertailussa ja kokemusten kerryttämisessä on tärkeää.
- Lisäksi käytiin keskustelua istutusmenetelmästä, jossa versoja istutetaan sedimentin kera ja pohdittiin sen tehokkuutta ja soveltuvuutta. Lisäksi ryhmä mietti, että olisiko tarve lisätä kytkeytyvyyttä luonnollisten meriajokaslaikkujen kanssa. Laikkujen geneettinen monotonisuus ei vaikuta kuitenkaan olevan ongelma. Siirtoistutustöitä voitaisiin testata alueilla, joissa toteutetaan myös valuma-alue-toimenpiteitä vedenlaadun parantamiseksi.

Tarpeet

- Tarve perustaa yhteistyöverkosto ja lisätä eri toimijoiden välistä yhteistyötä.
- Tarvitaan pidempiä projekteja mm. tutkimuskysymysten selvittämiseksi ja pidempiaikaisen seurannan järjestämiseksi.
- Tarvitaan lisää resursseja: rahaa ja rahoituslähteitä.
- Yksi ratkaisu useiden ongelmien selättämiseksi voisi olla yksi laaja ja pitkäkestoinen meriajokashanke, jossa eri toimijat vastaisivat eri osa-alueista ja joissa vastattaisiin meriajokkaan ennallistamistyössä esiin tulleisiin tarpeisiin.

- Rehevöityminen on juurisyy meriajokasniittyjen tilan heikentymisen taustalla. Tarve toimenpiteille, jotka parantavat vedenlaatua ja hillitsevät rehevöitymistä.
- Veden laadun takia siirtoistutuksien toteuttaminen kaikista koskemattomimmille alueille.
- Suojeltava kaikki olemassa olevat edustavat meriajokasesiintymät.
- Tarpeellista kiinnittää huomiota myös lähdepopulaatioihin, jotta niitä ei istutustöissä harvenneta liikaa.

Pääviestit

- Edustavien meriajokasesiintymien suojelua tulisi tehostaa.
- Meriajokaspohjien onnistuneen ennallistamisen edellytyksenä ovat toimenpiteet, jotka parantavat vedenlaatua. Tässä avainasemassa ovat vesien- ja merenhoidon toimenpiteiden toteuttaminen.

Restoration of eelgrass meadows

Challenges

- Transplanting site selection: difficult. In Finland: poor historical data. Site selection is key to success.
- Challenging restoration hectares according to EU's Nature Restoration Law: how can we scale up?
- Ice age and its impact on the scarcity of suitable eelgrass habitats in Finland: eelgrass' natural distribution in Finland is patchy. Difficult to scale up.
- Eutrophication and drifting algae: conditions are changing rapidly.
- Source population: Eelgrass meadows are mostly clones. What is their adaptability? How big the source population should be that it can carry the harvesting pressure? Planting by hand is time consuming and laborious.
- Transplanting by chunks of eelgrass patches? New planting methods should be adopted in Finland?
- Source donor site: different temperatures. Lack of data of species adaptability.
- Lack of long-time monitoring, resources, funding.

- The status of conservation (Suojelurajauspäätökset according Nature Act 64 §) > More paperwork with permits to harvest “source donor sites”.
- What are the requirements for successful plantation? What is the level of success; one year, several years?
- How much eelgrass tolerates eg. drifting algae or fucus? Quite tolerant species but current conditions with several stress factors are fatal. Many environmental factors are affecting the species. Suitable substrates are occurring narrow in Finland; the species are suffering already eutrophication. The landowners’ role is big.
- Lack of monitoring data before transplanting.
- How to measure light successfully?

Solutions

- Time and money: efficiency, growing network and focusing on different aspects.
- Need to find Finland’s own methods and solutions, other countries methods and experiments are not necessarily suitable in the edge of the species distribution.
- Need for the network of eelgrass transplanters. E.g. ESRA, European Eelgrass Restoration Alliance: we should join!
- Experiment of different planting scales; easier to measure effectiveness > more collaboration.
- Discussion about taking sediment with shoots; is it more efficient? It seems to be difficult.
- Increased connectivity with natural patches > monotonic genetic variation seems not to be an issue, no need to boost it.

Needs

- Building network and co-operation.
- Longer projects.
- More money, funding.
- One massive eelgrass project with clear work packages, longer than two years, covers needs for co-operation, development of new techniques and monitoring: cost-effective, synergies between different actors.

- Eutrophication is the root cause behind the deterioration of eelgrass meadows; need for actions to improve the water quality.
- Transplantation to the most pristine sites.
- Conserve the sites what we still have.
- Transplantation project sites tied or coupled to drainage area.
- Focus on source populations: concern no to destroy them with too high “grazing” pressure.

Final summary and synthesis

- One massive eelgrass project with clear work packages, longer than two years, covers needs for co-operation, development of new techniques and monitoring: cost-effective, synergies between different actors and enhanced co-operation.

Main messages

- Need for more actions to improve the water quality (support environmental conditions)
→ Water resources and marine environments management is a key role for successful eelgrass restoration.
- Conserve all the eelgrass sites what we still have.

3c: Ennallistamisen kustannusten ja hyötyjen arvioiminen

Haasteet

- Hyödyt eivät ole aina konkreettisia ja monen on niitä vaikea hahmottaa.
- Pitäisi pystyä perustelemaan yleisölle, miksi kustannuksia ja hyötyjä pitäisi arvioida.
- On haastavaa perustella hyötyjen arvottaminen ja siihen käytettävät menetelmät.
- Meret ovat monimutkaisia elinympäristöjä ja niihin vaikuttaa myös maalla tehtävät toimenpiteet. Miten voidaan rajata näiden kustannuksia ja hyötyjä?
- Ennallistamistoimenpiteitä tulisi markkinoida enemmän hyötyjen kautta ja peilata saavutettuja asioita kustannuksiin.
- Ennallistamiskohteita löytyy runsaasti yksityisiltä alueilta, joten ei riitä, että ennallistaminen on yleisesti hyväksyttyä. Mahdollinen haaste on oikeudenmukaisuuden toteutuminen alueen omistajien ja käyttäjien kesken.
- Kansantaloudelliset hyödyt vs. vaikutukset yksittäiseen maanomistajaan. Miten suhteuttaa ja ottaa huomioon esim. kompensatioita määriteltäessä?
- Mittakaava, ajallisuus, epävarmuus. Esimerkiksi epävarmuus siitä, miten ilmastonmuutos vaikuttaa mahdollisiin meriajokaspohjien ennallistamisesta saatuihin hyötyihin.
- Jokien tulppaus olisi kustannustehokas mutta haastava toimenpide.
- Tällä hetkellä arviot siitä, mitä lisäkustannuksia ilmastonmuutoksen vaikutukset aiheuttavat, ovat karkeita.
- Virkistyskäytön terveyshyötyjen määrittäminen on haastavaa.
- Miten motivoida yksilöitä? Usein ihmiset mieltävät itsensä luontopositiivisiksi, mutta silti he toimivat päinvastaisesti. Oman toiminnan vaikutuksia on vaikea hahmottaa.
- Erilaiset hyödyt ja arvot sekä niiden käyttö viestinnässä ja markkinoinnissa.
- Sillä on merkitystä, kuka viestii ja markkinoi.

Ratkaisut

- Viestinnässä ja markkinoinnissa tulee olla vastuullinen ja suunnitella huolella.
- Yritykset pitäisi saada paremmin mukaan. Ihmisillä on kuluttajina vaikutus yrityksiin.
- Yrityksille samat ymmärrettävät pelisäännöt.

- Tuetaan enemmän hankkeita, jotka kompensoivat. Ennallistamisen kompensatioiden pelisäännöt pitäisi määritellä.
- Suuryritykset mukaan. Tämä toteutuu jo osittain esim. vastuuraportoinnin kautta. Edellytyksiä pitäisi luoda myös pienille toimijoille.
- Luontoarvomarkkinat.

Tarpeet

Lisää resursseja työhön.

Lisäksi tarvitsemme:

- Tarkempaa tietoa toimenpiteistä ja niiden vaikutusketjuista kustannusten ja hyötyjen arviointia varten.
- Hyvää viestintää kustannuksista, hyödyistä ja vaikutuksista.
- Säätelystä tarvitaan ja vapaaehtoisten toimenpiteiden rahoituksen juridinen pohja tulisi olla toimenpiteiden kustannusvaikuttavuudessa.
- Tarvitaan myös rahoituksen seurantaa.
- Meillä on Suomessa jo hyvä tietopohja kustannusten ja hyötyjen arviointiin ja niistä viestintään. Hyödynnetään tätä paremmin, vaikkei se olekaan kaikilta osin täydellistä. Vaikka rehevöityminen on haaste merialueella, löytyy sieltä myös hienoja asioita, joita suojella. Näistä tulisi viestiä lisää ja näiden hyötyjä nostaa.
- Tarvitaan yritysten osallistamista ja hyviä ketjureaktioita, sekä käyttöön esim. vesivastuu, kompensatiot ja sertifikaatit.

Yhteistä hyvinvointia tulisi vaalia yksityisten etujen sijaan. Yhden mielipide saattaa torpedoida hyvänkin aloitteen.

2d: Näkinpartaisleväpohjien ennallistaminen

Haasteet

- Usealta alueelta puuttuu tieto, miksi luontotyyppi on alueelta kadonnut.
- Tällä hetkellä tiedetään puutteellisesti, miten abioottiset tekijät kuten syvyys, sameus/valoisuus, lämpö ja häiriö vaikuttavat lajien esiintymiseen eri alueilla. Lisäksi tietoa ilmastonmuutoksen, lajien välisen kilpailun ja laiduntajien vaikutuksista näkinpartaispohjiin ei ole.
- Lajit herkkiä: istutus- ja kuljetusprosesseja tulisi kehittää niin, että siirrettävät yksilöt selviytyvät.
- Tavoitteiden määrittely haastavaa. On tärkeää pohtia, miksi ennallistetaan ja mihin pisteeseen/laajuuteen.
- Vuosien välinen vaihtelu näkinpartaisesiintymissä vaikeuttaa esiintymien seuranta. Seurannan suunnittelussa tulisi huomioida tämä vaihtelu, ja miettiä kuinka kauan esiintymiä tulisi seurata. Lisäksi lisää tietoa eri seurantaparametrien toimivuudesta tarvitaan (peittävyys, kasvukärjet).
- Sedimentti on niin pehmeää, että käytännön työ on haastavaa usealla alueella.
- Jää voi vaurioittaa istutuksia, erityisesti pohjoisessa.

Ratkaisut

- Sekakasvustojen suosiminen istutuksissa olisi ehkä suotavaa, tosin vaikutuksista ei ole vielä tietoa.
- Kehitetään ennallistamismenetelmiä. Testataan esimerkiksi lajien lisäämistä siemenistä ja pyritään kaupallistamaan toimivia ratkaisuja.
- Kerätään kattavasti tietoa ympäristöolosuhteista maastosta. Kerätään tietoa sedimentistä, valo-olosuhteista jne. Tietoa tulisi kerätä myös alueilta, joilla näkinpartaiset kasvavat hyvin.
- Kun näkinpartaisesiintymät saadaan palautettua alueelle, ne voivat parantaa alueen ympäristöolosuhteita ja luoda edellytykset laajemman esiintymän kasvu.

Tarpeet

- Tarvitaan taustatietoa lajien ekologiasta, jotta olisi edellytyksiä ennallistamisen onnistumiselle. Perustutkimukseen tarvitaan rahaa.
- Uusia ennallistamismenetelmiä ja niiden kaupallistamista.
- Paikallista tietoa alueista, joilta näkinpartaisia on kadonnut.
- Geneettistä tutkimusta tarvitaan, jotta saadaan perustietoa lajien lisääntymistavoista ja populaatioiden eriytyneisyydestä.

2e: Paikkatietoaineistot ja mallinnus

Haasteet

- Bioottisten vuorovaikutusten esim. lajien välisten interaktioiden huomioiminen ekosysteemitasolla on haastavaa. Nämä tekijät vaikuttavat kuitenkin ennallistamisen onnistumiseen.
- Haasteena on huomioida lajien ekolokerot eli se, millaisiin olosuhteisiin eri lajit ovat sopeutuneet.
- Ympäristömuuttujien osalta tarvitaan lisää selvitystä valituilta alueilta ja mallien validointia.
- Tarvitaan tietoa ympäristön historiallisesta ja nykyisestä tilasta. Lisäksi pitää määrittää kohteen tila ennen ennallistamistoimia ja niiden jälkeen. Tarvitaan tietoa myös siitä, mikä on tasapainotila ja ennallistamisen tavoitetila lajiston, ympäristömuuttujien ja paineiden suhteen. Tämä voi olla haastavaa etenkin rannikon laguuneissa, joissa luonnollinen sukkessio muuttaa lajistoa ja ympäristöolosuhteita.
- Haaste on arvioida ekosysteemipalveluita nykyhetkessä ja menneisyydessä.
- Puutteellinen tieto meriajokkaan esiintymisalueesta ennen ihmispaineita.
- Kynnysarvojen määrittäminen.
- Haastavaa määrittää, mikä on ekologinen tavoitetila esimerkiksi rehevöitymisen suhteen.
- Vaikea arvioida laguunien kehityssuuntaa.
- Toistaiseksi on haastavaa määrittää, mikä on kustannustehokkainta: mille alueilla tulisi kohdistaa toimenpiteitä, jotta tavoitteisiin päästään tehokkaasti.
- On yhä epävarmuutta siitä, missä sijaitsevat arvokkaimmat habitaatit.
- Ihmispaineiden määrittäminen on haastavaa etenkin laguunikohteissa.
- Tunnistettiin, että paikkatietoaineistojen ja mallinnuksen osalta myös jokisuistot tulisi huomioida.

Ratkaisut

- Pehmeiltä matalilta pohjilta puuttuu tilaa kuvaava kasvillisuuteen perustuva indikaattori. Indikaattoria kehitetään LIFE-IP Biodiversea -hankkeessa.

- Aikasarja-aineistot puuttuvat: voidaanko tehdä kohdennettuja kyselyjä esimerkiksi kalastajille alueen historian selvittämiseksi. Selvitetään, millä tahoilla/millaisilla henkilöillä olisi menneisyydessä ollut tarve pitää kirjaa ympäristön tilasta.
- Vanhan aineiston hyödyntäminen (esimerkiksi tutkimusasemien aineistot) ja arkistojen läpikäynti.

Tarpeet

- Tarvitaan tietoa lajien ja luontotyyppien luonnontilasta alueella ennallistamisen tavoitetilan määrittämiseksi niin lajiston kuin ympäristömuuttujien ja ihmispaineiden osalta.
- Historiallisten tietojen kokoamista esimerkiksi kalastajilta, arkitoista ja ilmakuvista ja niiden tehokasta ja innovatiivista hyödyntämistä. Yhtenä ratkaisuna nähtiin erillinen, historiallisten tietojen kokoamiseen ja jatkokehittämiseen keskittynyt hanke.
- Tehokas yhteistyö eri aineistoja keräävien ja hallinnoivien organisaatioiden välillä.

2f: Maanomistajat mukaan

Haasteet

- Isot osakaskunnat vaikeuttavat ja hidastavat suojelua/ennallistamista, koska on aikaa-vievää kuulla kaikkia osakkaita. Varsinkin, jos kaikilla ei ole sähköpostia käytössä /sähköpostiosoitetta ei ole tiedossa ja osallistamiseen täytyy käyttää kirjepostia.
- Toisinaan on epäselvää, miten saadaan omistajat kätevästi kiinni.
- Toisinaan on epävarmuutta siitä, mikä on juridisesti oikea toimintatapa. Epäselvyyttä on siinä, milloin toimenpiteiden hyväksyntään riittää suullinen sopimus ja milloin täytyy olla kirjallinen. Osuuskuntien osalta on epäselvää myös, riittääkö osuuskunnissa se, että joku tietty osuus puoltaa toimenpiteitä vai pitääkö saada kaikilta osakkailta hyväksyntä toimenpiteille.
- Epäselvät omistajuussuhteet. Kuolinpesät yms. – vaikeuttavat yhteydenottoja. Riidoissa olevat maanomistajat tai yksittäiset henkilöt voivat kaataa koko hankkeen.
- Ennakovalmistelut ovat tärkeitä ennen maanomistajien kohtaamisia. Ei kannata tehdä valmiita suunnitelmia ja mennä sanelemaan, mitä nyt tullaan tekemään ja miten maanomistajien kuuluu toimia. Avoin keskustelu toimenpiteistä on tärkeää.
- Ennen maanomistajien lähestymistä olisi hyvä tietää jotain maanomistajista ja heidän taustoistaan. Ihmisten kohtaaminen yksilöinä edesauttaa yhteystyötä. Tärkeää on tuoda esiin myös, mitä hyötyä toimenpiteistä on.
- Paikallisyhteisön vaikuttajan tunnistaminen ja lähestyminen – Pyritään tunnistamaan paikallinen lähettiläs ja asian puolestapuhuja, jolla voi olla huomattavan suuri vaikutus asioiden etenemiseen.
- Isossa porukassa voi olla vaikeampi tuoda esiin omaa, muista poikkeavaa mielipidettä. Toisinaan osa maanomistajista, jotka voisivat puoltaa esitystä, eivät uskalla ilmaista sitä, koska eivät halua poiketa yleisestä mielipiteestä.
- On tarvetta yleisen tason tiedottamisen lisäämiselle. Monella alueella vesiensuojelutoimenpiteet ovat täysin vieraita.
- On kysymyksiä, joissa kaikki eivät voi voittaa. Esimerkkinä fladan kynnyksen ennallistaminen, joka voi estää alueen käyttäjiltä veneen käytön.
- Menetetty hyöty ilman kompensatiota tuntuu pahalta ja aiheuttaa voimakkaita vastareaktioita.
- Toisinaan oikeuksista ei haluta luopua etenäkään silloin, kun ulkopuolinen tulee kertomaan, miten aluetta kuuluu hoitaa.

Ratkaisut

- Valmis lomake, jossa on standardisoitu, miten yhteydenotot tulee tehdä, jotta ne menevät (juridisesti) oikein.
- Maanomistajiin yhteyttä ottaessa pitää olla hyvä valmisteltu esitys.
- Edelliset tyytyväiset asiakkaat toimivat käyntikortteina. Maanomistajien on helpompi oppia muilta maanomistajilta.
- Kohtaa maanomistajat ihmisinä ja kohtaa kasvitusten. Kahvilla käymiselle pitäisi olla aikaa.
- Kalatalousalueiden kokouksissa (yms. vastaavat tilaisuudet) käyminen ja sitä kautta suhteiden luominen ja keskustelujen avaaminen.
- Paikallisen tason viestintä esim. kesälehdissä, jotta sana hankkeesta leviää. Hankkeesta viestittäessä on monia ulottuvuuksia ja useampi eri lähestymistapa toimii usein hyvin.
- Kompensaatiomenettely voisi helpottaa menetyksiä.
- Kysyminen auttaa – Maanomistajat usein kertovat kokemuksistaan ja alueestaan mielellään ja heidän paikallistuntemustaan kannattaa hyödyntää.
- Valtion alueillakin pitää toteuttaa toimia - valtion kuuluu toimia esimerkkinä.
- Metso-ohjelman soveltaminen merialueille. Metso on yksityisille metsänomistajille suunnattu vapaaehtoinen ohjelma, jonka kautta voi suojella ja hoitaa metsiensä luontoarvoja. Metson kautta suojelusta maksetaan korvaus. LIFE-IP Biodiversea-hankkeen suojelualueverkoston täydentämiseen laaditussa tiekartassa on valmisteilla esitys vastaavan ohjelman perustamiseksi merialueelle.
- Tehokkaalla ja kattavalla viestinnällä voidaan luoda maanomistajille kuva siitä, että mitä tehdään ja miksi.
- Huolehditään siitä, että maanomistajat kokevat, että he voivat itse vaikuttaa alueensa hoitoon ja määritellä, mitä toimenpiteitä alueella tehdään.
- Kunnissa on maaseutuasiamiehet, jotka ovat hyviä yhteyshenkilöitä maanomistajien suuntaan.

Tarpeet

- Pitkäjänteisyyttä, omistautumista ja resursseja maanomistajien kohtaamiseen. Maanomistajien osallistamiseen käytetty aika maksaa itsensä takaisin hankkeiden toteutuksessa.

- Järjestelmällisyys: joku järjestely siihen, että vältetään päällekkäistä työtä ja viestintää maanomistajille. Esimerkiksi saman alueen ennallistamisesta kiinnostuneiden eri toimijoiden samanaikaiset yhteydenotot aiheuttavat potentiaalisia väärinkäsityksiä maanomistajien keskuudessa.
- Yhdenmukaista ja tavoitettavaa viestintää, jolla lisätään tietoisuutta ennallistamisen ja suojelun merkityksestä ja hyödyistä: mitä käytännössä saavutetaan. Luodaan luottamusta ja kasvatetaan hyvää mainetta yhteisöissä.

Keskustelu:

- Keskusteltiin mahdollisesta maanomistajille maksettavasta haittakompensaatiosta, joka voisi olla esimerkiksi rahallinen korvaus fladaan palautetusta kynnyksestä, joka estää veneilyn alueella. Tämä herätti hyvin paljon myös vasta-argumentteja ajatuksella, että luonnolle aiheutetusta haitasta ei tulisi tarjota rahallista korvausta kenellekään.